

Chronologie van de Griet-naam voor vuurgeschut

De naam Griet voor kanon of bombarde kwam in veel steden en gebieden voor:

- *Griet*: Gent, Mechelen, Bourgogne (2x)
- *Bonte Griet*: Venlo
- *Boze Griet*: 's-Hertogenbosch, Groningen, Amsterdam
- *Dolle Griet*: Gent, Nijmegen, Leuven, Antwerpen, Hoorn
- *Fiere Griet*: Antwerpen
- *Grote Griet*: Brugge, Gent (2x), Groningen, Hagestein
- *Holle Griet*: Diest
- *Kwade Griet*: Gent, Maastricht
- *Lange Griet*: Maastricht, Zwolle
- *Luie Griet*: Mariënburg, Mylow am Havel
- *Oude Griet*: Zuid-Afrika
- *Ruwe Griet*: Duitsland
- *Schurftige Griet*: Lingen
- *Wilde Griet*: Duitsland
- *Zwarte Griet*: IJsselstein, Kortrijk

14^e eeuw

In 1391 werd de '**Faule Grete**' gebruikt bij de beschieting van Mylow am Havel.

15^e eeuw

Bij het Beleg van Hagestein (1406) door Graaf Willem VI, werd met een vuurmond '**de Groote Griet**' op de stadsmuren geschoten. De stad werd veroverd.

De '**Faule Grete**' van Mariënburg was een bombarde die in 1409 gegoten werd voor kogels met een doorsnede van 50 cm en een gewicht van 170 Kg. De naam kreeg ze omdat ze door gewicht en omvang weinig bewegelijk kon zijn. Het 'reuzenkanon' kon maar een paar maal per dag afgeschoten worden.

Mechelen had in 1411 een bombarde die '**de Griet**' werd genoemd. Deze woog 3.156 Kg.

Bij een opsomming van artillerie van het leger van de hertog van Bourgogne, werden in 1413 twee bombardes genoemd met de namen: '**La Fille Griete**' of '**Guérite**', en een andere: '**Griete**'. Margaretha van Beieren gaf in 1417 opdracht voor gebruik van de eerste in de militaire campagne in Vlaanderen. De andere bleef in Bourgogne.

In Gent staat een kanon (eigenlijk een bombarde) dat maar liefst vier namen heeft: "Groot Kanon" of 'Groten Rooden Duyvele' of '**Grote Griet**' of '**Dulle Griet**'. Deze weegt 12.250 kg en is ruim 5 meter lang. Bouwjaar 1431. Hij was gebouwd om er stenen van 65 cm doorsnede en bijna 300 kg mee te verschieten. Het kanon bleek onbruikbaar.

In 1436 werd bij het Beleg van Calais door Leiden een '**Zwarte Griet**' kanon verloren. Dit beleg van Filips de Goede (hij had wel 5 Margaretha's in zijn directe voorouders!) vond plaats tijdens de 100-jarige oorlog.

Brugge had in 1442 een 'busse gheheeten **grootte griete**'.

In Diest, in België, staat de '**Holle Griet**', een bombarde van 5.000 kg. Deze is in 1465 gemaakt. Hiermee werden massieve stenen kogels afgeschoten.

De '**Gentse Grote Griet**' of 'Grote Bombarde' was weer een ander type geschut. Soms kregen kanonnen dezelfde naam, bijvoorbeeld in een andere periode. Tenslotte was de effectieve levensduur niet heel lang.

Een ander, Gents kanon werd in 1466 de "**Quade Griete**" genoemd, een grote donderbus.

In 1473 liet Karel de Stoute Nijmegen beschieten met het geschut van de '**Dulle Magriete**'.

'**Zwarte Griet**' was een Gelders geschut dat tijdens de Hoekse en Kabeljauwse Twisten (1350-1490) werd gebruikt om IJsselstein te beschieten (1482). Ook hier komt een Margaretha om de hoek kijken: Margaretha van Beieren, vrouw van keizer Lodewijk van Beieren.

In Leuven had men de bombarde 'de **Dulle Margriet**'. Deze werd nog niet zo lang geleden (1995) uit de grond gegraven.

Keizer Maximiliaan I liet de bombarde 'Schöne Kätl' gieten, waarvan de naam naderhand veranderd werd in '**Wilde Gret**'.

16^e eeuw

In 1503 werd in opdracht van Venlo de '**Bonte Griet**' gebouwd.

In 1511 werd de opdracht gegeven een culverine voor 's-Hertogenbosch te bouwen: Stuerghewalt.

Rond 1530 had de graaf van Tecklenburg een zogenaamde veldslang, 'die Schroffste Griet' (de '**Ruwe Griet**'). Een veldslang was een kanon met een relatief lange loop en licht uitgevoerd om gemakkelijker mee te nemen. Hij gebruikte deze in de Schmalkaldische Oorlog tegen Karel V.

Maastricht had in 1543, net als Zwolle een '**Lange Griet**'. Maastricht had ook nog een donderbus die '**Kwade Griet**' heette.

In 1551 kon de (Duitse) stad Lingen zich niet verdedigen met het kanon '**de Schurftige Griet**', en werd veroverd door de troepen van Keizer Karel V.

In 1553 had Antwerpen een gesmeed geschut: 'de **Dulle Griete**' en een ander zwaar stuk geschut (kartouw): '**Fier Margrietken**'.

Ook Hoorn zou omstreeks 1576 een '**Dolle Griet**' gehad hebben ter verdediging van de stad.

Zo werden hele zware kanonnen versleept, 1592.

17^e eeuw

De '**Groote Griet**' of ook wel: '**Booze Griet**' heette het kanon dat gebruikt werd voor de verdediging van de stad Groningen tegen bisschop Bommen Berend (1672).

19^e eeuw

Nog in 1838 werd in Zuid-Afrika bij de Slag van Bloedrivier een kanon '**Ou Grietjie**' genoemd. "*In Nederlandse spreekwoorde word die naam 'Griet' gebruik om 'n kwaai vrou te beskryf*".

